

MEMO

Van : Jeroen Flamman & Wilfried Hessing
Aan : Nicole Geurts van Kessel
Onderwerp : Aanvulling merrapport GoWa n.a.v. toetsing 30 april 2020
Datum : 28 mei 2020
Ons Kenmerk : V20-36498 / 3908 / JF

1. Aanleiding

De CommissieMER heeft op 30 april 2020 een voorlopig toetsingsadvies uitgebracht over het milieueffectrapport Dijkversterking Gorinchem -Waardenburg.¹ Daarin wordt een aantal adviezen en aanbevelingen gedaan ter optimalisatie van het MER.

Deze zijn kort samengevat:

1. de commissie is van oordeel dat onvoldoende helder in beeld is gebracht hoe het AMZ-proces is verlopen en omgegaan is met *in situ* behoud van archeologische vindplaatsen in de verschillende dijkvakken. De commissie noemt met name de dorpskernen en het kasteel van de Heren van Arkel. De Commissie vindt daarom dat via een aanvulling op het MER in beeld moet worden gebracht op welke wijze en wanneer in het proces *in situ* behoud van archeologische waarden wordt vormgegeven.
2. tenslotte attendeert de Commissie op de aanwezigheid van mogelijke restanten van redoutes van de Mauritslinie op basis van historisch kaartmateriaal en in hoeverre deze nog aanleiding kunnen geven tot aanvullend onderzoek of behouds- en inrichtingsopgaven.

In de onderstaande tekst wordt voor de punten 1 en 2 de gevraagde aanvulling te geven op het mer tezamen met de tabel in de bijlage.

¹ Projectnummer 3277 CommMer.

2. Aanvulling

Ad 1. Het meewegen en waar mogelijk inpassen van de archeologische waarden en verwachtingen is van aanvang af een integraal onderdeel geweest van het ontwerp- en inrichtingsproces van de dijkversterking. Om die reden is er voor gekozen een ervaren archeologisch adviseur in het projectteam op te nemen en de benodigde archeologische onderzoeken zo vroeg mogelijk te doen plaatsvinden. Alle resultaten en aanbevelingen met betrekking tot het vervolg (waaronder ook *in situ* inpassing van bekende vindplaatsen) zijn steeds onafhankelijk getoetst door de betrokken overheden.

Ter verduidelijking is bij deze aanbeveling een tabel opgenomen, waarin per dijkvak wordt aangegeven hoe het AMZ proces tot nu toe is verlopen, welke concrete archeologische vindplaatsen (waarden) in het betreffende dijkvak aan de orde zijn, of dat er sprake is van verwachtingen die geverifieerd dienden te worden. Tevens is aangegeven voor welke ontwerp oplossing voor de dijkversterking in ieder dijkvak is gekozen welke eventuele risico's daarna vervolgens nog overblijven ten aanzien van de archeologische waarden, en of verwachtingen. In de laatste kolom is tenslotte aangegeven welke archeologische acties in dit proces nog voor de uitvoeringsfase nog resterend zijn.

Uit de tabel kan worden afgeleid dat het overgrote deel van de bekende archeologische waarden en verwachtingszone geen risico vormt voor de dijkversterking. Uit de uitgevoerde onderzoeken is gebleken dat de betreffende archeologische waarden en verwachtingen buiten de voorgenomen ingrepen liggen, er geen of onvoldoende concrete aanwijzingen meer bestaan, of dat het uiteindelijke ontwerp zodanig gekozen is dat dit geen bedreiging vormt, en *in situ* behoud dus daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Bij een zeer klein aantal van de onderzochte dijkvakken - 8 van de in totaal 51 - staat nog een archeologische vervolgstap open. Dat kan het gevolg zijn van het feit dat nog geen definitieve keuze is gemaakt voor een bepaald dijkontwerp en dat dus niet zeker is of er sprake is van een archeologische risico, of dat het betreffende vervolgonderzoek (boringen, proefsleuven) nog niet kon worden uitgevoerd vanwege het ontbreken van toestemming of een technische onmogelijkheid (bestaande waterkering). Op slechts vijf locaties is gekozen voor een vorm van archeologische begeleiding bij de uitvoering omdat het graafwerk voor de versterking hier gaat plaatsvinden in een mogelijk historisch dijklichaam en alternatieven niet voor handen zijn. Op twee locaties tenslotte -in dijkvak 14- waar de dijkversterking plaatsvindt ter hoogte van het genoemde kasteelterrein kan, zelfs bij het zorgvuldig gekozen ontwerp, niet worden uitgesloten dat enige schade aan het archeologisch monument -dat grotendeels wordt ingepast- plaatsvindt. Daarom vindt ook hier archeologische begeleiding plaats.

Naar oordeel van het projectteam/initiatiefnemer is door het AMZ proces vroegtijdig te integreren maximaal voldaan aan de doelstelling om de schade aan bekende archeologische waarden zoveel mogelijk te minimaliseren en deze zoveel mogelijk *in situ* te behouden. Alleen waar dit in een uitzonderlijk geval echt niet haalbaar was, vinden nog werkzaamheden gericht op behoud *ex situ* tijdens de uitvoering plaats.²

² Wellicht ten overvloede: alle bijbehorende selectie-adviezen met betrekking tot de onderhavige archeologische vindplaatsen en verwachtingszones zijn door de betrokken overheden geaccordeerd.

Ad 2. Met betrekking tot de mogelijk nog aanwezige restanten van de Mauritslinie wordt gesteld dat bestudering van historisch kaartmateriaal heeft plaatsgevonden in het kader van het uitgevoerde Bureauonderzoek. Mogelijk relevante historische locaties zijn daarbij geprojecteerd op de moderne topografie en het dijkontwerp. Met betrekking tot de redoutes van de Mauritslinie is bekend dat veel daarvan in de huidige uiterwaarden, buiten de het dijkversterkingstracé gezocht moeten worden. Waar deze er wel binnen vallen, zoals ter hoogte van het fort Vuren - zijn deze in de verwachtingszone meegenomen. Tenslotte is ook bekend dat betreffende kaart een ideaalsituaties aangeeft en lang niet al van deze werken in de 16e en 17e eeuw zijn uitgevoerd. De betreffende kaart geeft geen aanleiding om het archeologisch verwachtingsbeeld te wijzigen.

Bijlage 1: Overzicht GoWa AMZ proces

Voor akkoord/autorisatie
28 mei 2020

Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie*
e-mail: w.hessing@vestigia.nl
tel: 033 277 92 00

Dijkvak	Plaats / Toponiem	Vindplaats / Terrein	Ligging tov dijk	Verwachting op kaart gemeente	Bureauonderzoek	Status na BO	Booronderzoek	Status na IVO-O	Voorgenomen maatregel dijkversterking	Voorgenomen maatregel archeologie	
		code Archis, AMK, monument	ligging vindplaats / terrein		nr rapport		nr rapport		type versterking	nr rapport	type vervolgstappen
1a	Waardenburg			laag	Transect 568	laag	geen	laag	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat de geplande bodemingreep in het bestaande dijklichaam plaatsvinden
1b				laag	Transect 568	laag	geen	laag	langsconstructie / grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting
2a	Tuil	ARCHIS: 25.131 & 25.132 AMK 3.713	ARCHIS: binnendijks AMK: binnendijks	hoog	Transect 568	hoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; bevestiging verwachting: hoog	grond binnenwaarts (graafwerkzaamheden niet dieper dan 0,40 m en aanvulling niet meer dan 2,0 m)	Vestigia 1873	Inpassing archeologie; (Proefsleuven onderzoek indien bodemroering plaatsvindt dieper dan 0,4 m onder maaiveld of ophoging maaiveld met meer dan 2,0 m)
2b				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	geen	dorpskern	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat de geplande bodemingreep in het bestaande dijklichaam plaatsvinden
2c				buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
3a	Kerkewaard			middelhoog	Transect 568	middelhoog	gepland	middenhoog	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Booronderzoek gepland ter toetsing van de verwachting; vervolgonderzoek of inpassing afhankelijk van de resultaten
3b				laag	Transect 568	laag	geen	laag	versterking binnen huidige ruimtebeslag	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat dijkversterking binnen ruimtebeslag huidige dijk plaatsvindt
3c				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	geen	laag / dorpskern	versterking binnen huidige ruimtebeslag	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat dijkversterking binnen ruimtebeslag huidige dijk plaatsvindt
3d				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	geen	dorpskern	versterking binnen huidige ruimtebeslag	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat dijkversterking binnen ruimtebeslag huidige dijk plaatsvindt
4a	Haften	ARCHIS: 421115	ARCHIS: binnendijks	dorpskern	Transect 568	generiek dorpskern	geen	dorpskern	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege bodemingreep in het bestaande dijklichaam plaatsvinden
4b				buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk dorpskern	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk generiek dorpskern	geen	dorpskern	langsconstructie / grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Bij afgraven dijklichaam voor buitenwaartse versterking de graafwerkzaamheden archeologische begeleiden.
5a	Crobsche Waard	ARCHIS: 39.162 & 39.163	ARCHIS: buitendijks in zandwinlocatie	laag	Transect 568	laag	geen	laag	grondbuitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting
5b				laag	Transect 568	laag	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grondbuitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
5c				buitenzijde dijk middelhoog / binnenzijde hoog	Transect 568	buitenzijde dijk middelhoog / binnenzijde hoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grondbuitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
5d				buitenzijde dijk middelhoog / binnenzijde hoog	Transect 568	laag (buitendijks), middelhoog (dijk) / hoog (binnendijks)	geen	laag (buitendijks), middelhoog (dijk) / hoog (binnendijks)	grondbuitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege geringe archeologische verwachting buitendijks zijde
5e				middelhoog	Transect 568	middelhoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grondbuitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
6a	Benedeneind			hoog	Transect 568	hoog	geen	hoog	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat dijkversterking binnen ruimtebeslag huidige dijk plaatsvindt
6b				middelhoog/ hoog	Transect 568	middelhoog/ hoog	geen	laag / middelhoog / hoog	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat dijkversterking binnen ruimtebeslag huidige dijk plaatsvindt
7a	Herwijnen	ARCHIS: 14812 Monument: 870	ARCHIS: buitendijks Monument: buitendijks	laag / middelhoog	Transect 568	laag / middelhoog	geen	laag / middelhoog	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat de geplande bodemingreep in het bestaande dijklichaam plaatsvinden en er geen risico is voor bekende vindplaats/monument
7b				laag	Transect 568	laag	geen	laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting
7c				laag	Transect 568	laag	geen	laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting
7d				laag	Transect 568	laag	geen	laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting
7e				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
7f		ARCHIS: 14812 AMK: 870 Monument: 45.559	ARCHIS: buitendijks Monument: buitendijks	deels laag / zuid- en noordelijk deel dorpskern	Transect 568	deels laag / zuid- en noordelijk deel dorpskern	geen	laag / dorpskern en kastelsterrein	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
7g				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	langsconstructie / grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken concrete archeologische verwachting in combinatie met het feit dat de geplande bodemingreep in het bestaande dijklichaam plaatsvinden
7h				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
7i				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	geen	dorpskern	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
7j				dorpskern	Transect 568	generiek vanwege dorpskern	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
7k				buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Vestigia 1904	buitendijks - laag binnendijks - zone onderzocht; verwachting wordt middelhoog	grond binnenwaarts en buitenwaarts	Vestigia 1873	Buitendijks: Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting Binnendijks: Proefsleuven onderzoek indien bodemroering plaatsvindt dieper dan 1,0 m onder maaiveld of maaiveld met meer dan 2,0 m wordt opgehoogd
8a	Zeiving	ARCHIS: 14.810 & 400.707; AMK: 868	ARCHIS: binnendijks AMK: binnendijks	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog tot hoog	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog tot hoog	geen	buitendijks - laag binnendijks - middelhoog / hoog / dorpskern	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Buitendijks: Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken concrete aanwijzingen; vindplaats binnendijks Binnendijks: Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
8b				buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog tot hoog	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog tot hoog	geen	buitendijks - laag binnendijks - middelhoog / hoog	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting
8c				buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	geen	buitendijks - laag binnendijks - middelhoog / hoog / dorpskern	langsconstructie / deels buitenwaarts	Vestigia 1873	Buitendijks: Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting Binnendijks: Bij afgraven van historische dijklichaam archeologische begeleiding
8d		ARCHIS: 419.568	ARCHIS: binnendijks	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dorpskern	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dorpskern	Vestigia 1904	buitendijks - laag binnendijks - zone onderzocht, verwachting bijgesteld naar laag	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting Binnendijks: Bij afgraven van historische dijklichaam archeologische begeleiding
9a	Vuren Oost			buitenzijde dijk laag / binnenzijde dorpskern	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dorpskern	geen	buitendijks - laag binnendijks - dorpskern	langsconstructie / deels buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting of omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
9b				buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Vestigia 1904	buitendijks - laag binnendijks - zone onderzocht, verwachting bijgesteld naar laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege lage archeologische verwachting
10a	Vuren	ARCHIS: 400.360 & 420.923	ARCHIS: binnendijks	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dorpskern	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde generiek vanwege dorpskern	geen	buitendijks - laag binnendijks - dorpskern	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Buitendijks: Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein omdat bekende vindplaats binnendijks ligt Binnendijks: Bij afgraven van historische dijklichaam archeologische begeleiding
10b				buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Transect 568	buitenzijde dijk laag / binnenzijde dijk middelhoog	Vestigia 1904	buitendijks - laag binnendijks - slechts enkele boringen gezet, verwachting middelhoog / dorpskern blijft gehandaafd	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Aanvullend booronderzoek gepland ter toetsing van de verwachting; vervolgonderzoek of andere maatregelen afhankelijk van de resultaten
11a	Fort Vuren			laag / middelhoog	Transect 568	laag / middelhoog	geen	laag / middelhoog	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
12a	Dalem	ARCHIS: 428.457 & 441.557	ARCHIS: aan de dijk	middelhoog	Transect 568	middelhoog	geen	middelhoog	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
12b				middelhoog / hoog	Transect 568	middelhoog / hoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond binnenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken van concrete archeologische aanwijzingen
12c				middelhoog	Transect 568	middelhoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken concrete archeologische aanwijzingen
12d				middelhoog	Transect 568	middelhoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken concrete archeologische aanwijzingen
12e				middelhoog	Transect 568	middelhoog	geen	middelhoog	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
12f				middelhoog	Transect 568	middelhoog	geen	middelhoog	langsconstructie	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
12g				middelhoog	Transect 568	middelhoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken verdere archeologische aanwijzingen
13a	Gorinchem Oost			middelhoog	Transect 568	middelhoog	Vestigia 1904	zone onderzocht; verwachting bijgesteld naar laag	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege ontbreken concrete archeologische aanwijzingen
13b				middelhoog	Transect 568	middelhoog	geen	middelhoog	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek; effect van dijkversterking op verwachte archeologische waarden is klein vanwege beperkte ingreep
13c				middelhoog	Transect 568	middelhoog	geen	middelhoog	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Geen aanleiding tot vervolgonderzoek, omdat geplande bodemingreep in bestaande dijklichaam plaatsvinden
13d				middelhoog / hoog	Transect 568	middelhoog / hoog	Vestigia 1904	nog geen boringen gezet, verwachting hoog blijft gehandaafd	grond buitenwaarts	Vestigia 1873	Booronderzoek gepland ter toetsing van de verwachting; vervolgonderzoek en/of andere maatregelen afhankelijk van de resultaten
14a	Gorinchem Vesting	ARCHIS: 437.483 & 404.597 AMK: 6801	ARCHIS: binnendijks en buitendijks AMK: binnendijks en buitendijks	hoog	Transect 568	hoog	geen	kasteelterrein	grond binnenwaarts / buitenwaarts	Vestigia 1873	Behoud in situ hoofdzakelijk realiseerbaar. Bij geplande graafwerkzaamheden maatregel "Opgraving - variant Archeologische begeleiding" uitvoeren als extra slot op de deur.
14b				zeer hoog	Transect 568	zeer hoog	geen	zeer hoog / kasteelterrein	langsconstructie	Vestigia 1873	Behoud in situ hoofdzakelijk realiseerbaar. Bij geplande graafwerkzaamheden maatregel "Opgraving - variant Archeologische begeleiding" uitvoeren als extra slot op de deur.